

Dosarul nr. 2ra-1235/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. L. Mitrofan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, A. Bostan, V. Cotorobai)

ÎNCHEIERE

11 noiembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Feodor Gladii și Lilia Gladii,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Lilia Gladii împotriva Primăriei municipiului Chișinău și Preturii Centru, municipiul Chișinău cu privire la stabilirea faptului încălcării drepturilor sale, recunoașterea părților responsabili de discriminare, interzicerea încălcării în continuare a drepturilor sale, stabilirea situației anterioare și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 26 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Lilia Gladii și a fost menținută hotărârea din 17 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 22 ianuarie 2019 Lilia Gladii a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei mun. Chișinău și Preturii Centru, mun. Chișinău cu privire la stabilirea faptului încălcării drepturilor sale, recunoașterea părților responsabili de discriminare, interzicerea încălcării în continuare a drepturilor sale, stabilirea situației anterioare și repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, pârâții desconsideră și tratează cu dispreț statutul social al său de comerciant legal și notificat la stat pe termen nelimitat.

A menționat că, pe criterii de opinie, pârâții au suspendat activitatea sa de întreprinzător, fără a dispune de o hotărâre judecătorească prevăzută de art. 17 din Legea cu privire la principiile de bază de reglementare a activității de întreprinzător combinat cu art. 17⁴ din Legea cu privire la interior.

A susținut că, pârâții o discriminează, deoarece ea nu a acceptat să comercializeze ilicit suvenir, fără schema de amplasare, în rând cu comercianții stradali iliciți din scuarul Teatrului Național „Mihai Eminescu”.

A considerat că, conform ultimelor scrisori ale Primăriei mun. Chișinău, inclusiv și scrisorii nr. G-756/11/18 din 05 septembrie 2018, pârâții ilegal o exclud din activitatea antreprenorială permisă de lege, de comercializarea mobilă a suvenirelor produse de artizanat în zona istorică a mun. Chișinău.

A afirmat că, anterior, Primăria mun. Chișinău și Pretura Centru, mun. Chișinău, prin scrisoarea nr. G-844/2/18 din 31 iulie 2018, au respins propunerile sale de alternativă.

A notat că, pârâții se ascund după promisiuni și rețin procesul de eliberare a schemei de reamplasare pentru activitatea sa antreprenorială mobilă permisă de lege, în continuu duc un proces de discriminare bazat pe promisiuni irelevante și contrare regimului comerțului prevăzut de art. 21³ din Legea cu privire la comerțul interior.

A invocat că, autoritățile publice locale, contrar legii și Regulamentului de desfășurare a activității de comerț în mun. Chișinău, ilegal îi îngrădesc dreptul de a comercializa legal și autorizat produsele proprii de artizanat (suvenire) în zona istorică a mun. Chișinău, o impun să accepte să muncească în condiții de aservire a funcționarilor corupți, să accepte să lucreze ilegal, la negru, în rând cu toți comercianții ilegali (concurenți ilegali) din scuarul Teatrului Național „Mihai Eminescu”.

A relatat că, a împrumutat și a investit toate activele financiare ale familiei sale în crearea locului de muncă, a procurat utilaj necesar, a construit un punct mobil pe patru roți de comercializare a suvenirelor artizanale, a achitat plățile pentru asigurările sociale și medicale necesare, a încheiat contracte de salubritate și livrare a energiei electrice, a întreprins un șir de activități de publicitate, etc.

A declarat că, pârâții i-au comunicat că, activitatea sa este necesară orașului și punctul său mobil de comercializare și producere a articolelor de artizanat (suvenire pentru turiști) o să fie reamplasat din scuarul Catedralei în scuarul Teatrului Național „Mihai Eminescu” sau în alt loc.

A mai declarat că, fiind o persoană cu bună-credință, a executat toate cerințele autorității publice locale, iar conform scrisorii nr. G-7804/217 din 18 octombrie 2017 a informat autoritatea publică locală despre executarea dispoziției nr. 978-d din 10 octombrie 2017, a solicitat și a așteptat reamplasarea punctului său mobil de producere și comercializare a articolelor de artizanat (suvenirelor).

A menționat că, la 23 octombrie 2017 Pretura Buiucani, mun. Chișinău a întocmit scrisorile nr. 756/17, G-580/17 și G-585/17, cu propunerea de reamplasare a punctului mobil de producere și comercializare a articolelor de artizanat din scuarul Catedralei în scuarul Teatrului Național „Mihai Eminescu”, unde se desfășoară nemijlocit activitatea de comercializare a obiectelor de artizanat (suvenirelor).

A susținut că, Primarul General interimar al mun. Chișinău a susținut propunerile raționale ale Preturii Buiucani privind necesitatea reamplasării punctului mobil de comercializare cu suvenire, iar la 20 noiembrie 2017, în cadrul audienței, a obligat pretorul sect. Centru să soluționeze cererea sa nr. G-7804/5/17 din 06 noiembrie 2017 referitor la emiterea schemei de reamplasare în scuarul Teatrului Național „Mihai Eminescu” sau identificarea unui alt loc.

A afirmat că, autoritățile publice locale, sub diferite pretexte, tergiversează eliberarea schemei de reamplasare a punctului mobil de comercializare cu suvenire produse artizanat, care este locul său de muncă și unica sursă de existență a familiei.

A declarat că, pârâții ilegal au oprit continuarea și creșterea activității sale antreprenoriale notificată pe un termen nelimitat, au stopat activitatea de producere și de dezvoltare a rețelei de distribuție a produselor proprii.

A mai declarat că, pârâții abuziv i-au lichidat locul de muncă, în care a investit ultimele resurse financiare ale familiei sale și pentru dezvoltarea căruia a muncit circa 4 ani.

Astfel, a considerat că, este discriminată pe criteriu de opinie în privința activităților comerciale ilegale și neautorizat practicate în mun. Chișinău și din cauza refuzului de a se asocia la activitățile ilegale practicate de alți comercianți.

A notat că, pârâții selectiv îi blochează activitatea antreprenorială, nu execută legea, nu respectă un șir de drepturi ale sale prevăzute de lege și convențiile internaționale, ilegal îi blochează accesul la spații publice necesare continuării activității antreprenoriale cu articole de artizanat, necesare pentru a-și menține locul de muncă și unica sursă de existență și, prin urmare, se află în imposibilitatea continuării activității antreprenoriale permisă și protejată de lege, iar din cauza neeliberării unei scheme de amplasare a pierdut afacerea și locul de muncă creat pe cont propriu cu utilizarea unui utilaj performant.

A solicitat stabilirea faptului încălcării drepturilor sale, recunoașterea pârâților responsabili de discriminare, interzicerea încălcării în continuare a drepturilor sale, restabilirea situației anterioare încălcării drepturilor sale și, anume, eliberarea schemei de amplasare pentru punctul său mobil, în condițiile de până la stoparea activității de întreprinzător desfășurată autorizat din anul 2013 pe str. Pușkin colț cu bd. Ștefan cel Mare, încasarea venitul zilnic ratat în mărime de 990 de lei pe zi, începând cu 23 octombrie 2017 până la data când va fi restabilită situația anterioară încălcării drepturilor sale, repararea prejudiciului material cauzat ca urmare a discriminării în sumă de 300000 de lei, încasarea venitului zilnic ratat din triplarea potențialului de producere și vânzare a produselor proprii în mărime de 3000 de lei pe zi (circa 1080000 de lei anual), începând cu 01 februarie 2018 până la data când va fi restabilită situația anterioară încălcării drepturilor sale și repararea prejudiciului moral în sumă de 3000000 de lei.

Prin hotărârea din 17 iunie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea depusă de către Lilia Gladii a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 24 iunie 2019 și 30 august 2019 Lilia Gladii a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii.

Prin decizia din 26 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de către Lilia Gladii și a fost menținută hotărârea primei instanțe.

Instanța de apel, făcând trimitere la art. 5, 171 alin. (1) și (2) și 179 din Codul administrativ, a reținut că, apelanta nu contestă actele administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică.

Totodată, instanța de apel a relevat că, apelanta a invocat că, intimații o discriminează în dreptul la viață privată, la proprietate, dreptul de a desfășura activitatea de întreprinzător, la o concurență loială și o discriminează în domeniul fiscal, prin neemiterea schemelor de încadrare, fapt ce o plasează într-o poziție nefavorabilă față de comercianții stradali care practică această activitate ilegal.

În acest context, instanța de apel a menționat că, actele normative emise de autoritățile publice locale sunt obligatorii pentru toți (au un caracter general obligatoriu) și sunt aplicabile tuturor comercianților stradali, iar încălcarea actelor normative obligatorii atrage răspunderea civilă, administrativă și nu poate fi constatată o situație discriminatoare. Mai mult decât atât, nerespectarea legii de către subiecții de drept nu reprezintă o situație de discriminare în raport cu cei care respectă legea, or, nerespectarea legii produc efecte juridice și autoritățile statului sunt obligate să întreprindă toate măsurile de a consacra abuzurile de drept.

La caz, instanța de apel a constatat că, autoritățile publice locale, prin actele sale de dispoziție, au aplicat tratamente diferite față de comercianții stradali în coraport cu apelanta, bazate pe opinia de a respecta legea.

Subsecvent, instanța de apel a considerat că, în lipsa constatării discriminării și restabilirea în drepturi, precum și restabilirea situației anterioare încălcării drepturilor apelantei, cerințele acesteia cu privire la repararea prejudiciului material și moral sunt lipsite de vreun drept, ce ar justifica solicitarea de reparare a prejudiciului material și moral. Or, conform Hotărârii Curții Constituționale nr. 3 din 20 ianuarie 2015, §41, importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură și pentru autoritățile publice și private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, instanța de judecată nu constituie o excepție de la regulă.

Instanța de apel a reținut că, în circumstanțele speței, sacrificarea principiului preeminenței dreptului în sensul impunerii unei alte conduite decât cea prescrisă de către legislator va avea drept efect defavorizarea procesuală a intimatului, deoarece asemenea acțiuni nu pot fi admise de către instanța de judecată decât în condițiile expres stabilite de lege, în caz contrar, acțiunile arbitrare ale instanței sunt incompatibile testului de imparțialitate obiectivă perceput de un observator informat și dezinteresat. Or, imparțialitatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare, ea privește nu doar hotărârea însăși, ci și întreg procesul, prin care se ajunge la aceasta (valoarea 2, principiile de la Bangalore privind conduita judiciară).

La 03 iunie 2020 Feodor Gladii a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și trimiterea cauzei spre rejudecare în primă instanță.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece el, fiind soțul Lilieii Gladii, nu a fost informat despre posibilitatea de a interveni în proces (art. 62 alin. (2) CPC).

La 05 iunie 2020 Lilia Gladii a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și

hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material.

A menționat că, instanța de apel, nerespectând legea și fără să se pronunțe asupra tuturor motivelor și actelor normative invocate de către ea în cererea de apel și în cererea de chemare în judecată, precum și fără promovarea unei egalități depline și efective între ea și alți cetățeni ai Republicii Moldova comercianți stradali iliciți cu suvenire, eronat a considerat că, intimații nu au știrbit egalitatea de posibilități și de tratament în materie: de a beneficia din partea autorităților publice locale de un tratament corect și echitabil, conform statutului său legal de antreprenor cu acte perfect legale și a nu fi desconsiderată prin egalarea sa cu persoanele fizice, care desfășoară activitate de comerț ilegală în scuarul Teatrului Național „Mihai Eminescu”; de a munci la locul de muncă format din cont propriu, pe teritoriul mun.Chișinău, fără a fi umilită prin „regulile de joc” instituite de autoritatea publică locală în favoarea persoanelor fizice, care desfășoară activitate de comerț ilegală în comerțanților iliciți în scuarul Teatrului Național „Mihai Eminescu”, contrar legii și Regulamentului de desfășurare a activității de comerț în mun. Chișinău; de a reamplasa pe teren municipal și de a folosi efectiv și independent proprietatea privată a familiei în scopul continuității obținerii de venit din activități economice de producere și comercializare a suvenirelor, accesând câțiva metri din teritoriul mun.Chișinău.

A susținut că, instanța de apel nu a specificat legea, conform căreia alte „autorități ale statului sunt obligate să întreprindă toate măsurile de a consacra abuzurile de drept”.

A afirmat că, instanța de apel eronat și neîntemeiat a considerat că, prin nerespectarea legii nu survine o situație de discriminare.

A relevat că, în decizia instanței de apel este constatată situația de tratament diferit, care, de fapt, reprezintă o discriminare.

A notat că, instanța de apel a constatat, dar nu a interzis autorității publice locale practicarea de tratamente diferite prin actele de dispoziție.

Prin referința depusă la 03 septembrie 2020 Pretura Centru, mun. Chișinău a solicitat respingerea recursului declarat de către Lidia Gladii și menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;

- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către Lilia Gladii nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea

de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de către Lilia Gladii, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În conformitate cu art. 430 CPC, sunt în drept să declare recurs:

a) părțile și alți participanți la proces;

b) martorul, expertul, specialistul, interpretul și reprezentantul, cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată ce li se cuvine.

În conformitate cu art. 433 lit. c) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că, Feodor Gladii nu întrunește niciuna din calitățile procesuale specificate la art. 430 CPC și, respectiv, nu este în drept să declare recurs.

În consecință, recursul înaintat de către Feodor Gladii urmează a fi declarat inadmisibil, ca fiind înaintat de o persoană care nu este în drept să-l declare.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Feodor Gladii și Lilia Gladii ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de către Feodor Gladii și Lilia Gladii se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic